

N:o 71.

Af herr **A. W. Nilson** i Lidköping, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående rätt för qvinna att kunna inväljas till medlem af skolråd.

Hvilka åsigter man än må hysa angående frågan om qvinnans rätt att deltaga och besluta i statens och kommunens angelägenheter i allmänhet, så tror jag dock icke att meningarne gerna kunna vara delade derom, att ledamotskapet i skolråd är en funktion, som ofta kan lika lämpligt anförtros åt qvinnan som åt mannen. Jag anser därför tiden vara inne, att nu gällande lagstiftning varder ändrad i sådant syfte, att hinder ej längre må möta för hennes inväljande i skolråd.

Då jag nu alltså går att väcka förslag härom, beder jag dock få på förhand förklara, det jag önskar se detsamma stäldt helt och hållet utanför den vidtomfattande frågan rörande qvinnans politiska och sociala ställning i samhället. Mitt förslag afser endast att åstadkomma en efter mitt förmenande högst nödig reform i skolrådets sammansättning, hvaraf goda frukter synas mig kunna väntas för folkskolan och folkbildningen. Äfven inskränkt till sådan dimension torde förslaget ega tillräcklig vikt och betydelse, för att vara väl förtjent af Riksdagens synnerliga uppmärksamhet.

Folkskoleinspektörernas nyligen utkomna och till Riksdagens medlemmar utdelade berättelser om folkskolorna i riket för åren 1882—1886 lemna visserligen glädjande vittnesbörd om folkskoleväsendets utveckling, om nit och duglighet hos lärare och lärarinnor i allmänhet, om folkets stigande intresse för skolan och dess beredvillighet, öfver hufvud taget, att efter förmåga underkasta sig afsevärda ekonomiska uppoffringar för densamma. Men uti en punkt äro inspektörernas uttalanden icke lika tillfredsställande, nemligen rörande den tillsyn öfver skolan, som

skolrådet har till skyldighet att utöfva. Om skolans sjelfskrifne ordförande uttalas väl enstämigt det berömliga vitsordet, att de allra fleste med nit och intresse omfatta folkskolans sak samt för densamma offra mycken både tid och möda. Beträffande deremot skolrådets öfrige medlemmar utfalla inspektörernas omdömen helt annorlunda. Uti de till inemot ett 50-tal afgifna berättelserna uttalas nästan allmänt den förklaringen, att dessa medlemmar fullgöra sina åligganden på ett mycket lamt och försumligt sätt. Endast ett fåtal inspektörer har funnit förhållandet någorlunda tillfredsställande, hvarjemte, såsom väl kan tänkas, äfven de öfrige erkänna, att i ett och annat skoldistrikt glädjande undantag gifvas, äfvensom att här och der enstaka skolrådsmedlemmar visat varmt intresse och nit för skolan. Men deras allmänna omdöme blifver dock, att tillsynen öfver skolan varit från de valde skolrådsmedlemmarnes sida i hög grad försummad. Äfven sådana åligganden, som af hvarje skolrådsmedlem böra kunna fullgöras, såsom att på från lärare eller lärarinna gjord anmälan hålla barnen till ordentliga skolbesök, försummas alltför ofta, heter det i berättelserna, och utom det stöd, läraren eger uti ordföranden, står han ensam i arbetet vid barnens undervisning.

Det må nu så vara, att denna öfverklagade slapphet hos skolrådets medlemmar kan till en del hafva sin ursäkt och förklaring uti deras för ett sådant uppdrag måhända otillräckliga insigter och bristande tid, så är förhållandet icke desto mindre att beklaga, och något bör göras för att, om möjligt, erhålla en bättre och lämpligare sammansättning af skolråden.

I detta hänseende tror jag, att ganska mycket skulle vinnas, i fall plats inom skolråden blefve inrymd äfven åt qvinnor. Inom de flesta skoldistrikt saknas antagligen icke qvinnor, som vore för detta uppdrag lämpliga och hos hvilka torde kunna förutsättas både bättre tid och större intresse att med nit och allvar fullgöra skolrådets viktiga åligganden. I hemmet är det oftast modern, som utöfvar tillsynen öfver barnens undervisning och ordentliga skolgång och som uppmärksamast följer deras arbete och framsteg i skolan. Hennes vakna nit för sina egna barns goda undervisning skulle nog, derom må man vara öfvertygad, äfven sträcka sig till skolans hela verksamhet, i fall åt henne ombetros att hafva en öfvervakande uppsigt öfver densamma.

Af en bland folkskoleinspektörerna omnämnes, att i en församling, der särskilde tillsyningsmän varit tillsatte — såsom mångenstädes, ehuru med föga lyckligt resultat, plägat ega rum — man på sista siden tagit sig för att lemna detta uppdrag åt qvinnor, och, att döma af den er-

farenhet, som redan gjorts, är detta, säger han, en mycket god tanke. Genom att fullständigare inslå på denna väg och tillåta kvinnors inväljande såsom medlemmar i skolråden synes man mig skola finna ett godt botemedel till afhjelpande af bristerna i de nuvarande skolstyrelsernas sammansättning, hvilka af inspektörerna så bjert framhållas. I hvarje fall kan det aldrig vara någon fara att i lagstiftningen taga ett sådant steg. Intet band varder dermed lagdt på de väljandes frihet att i församlingarnas skolråd framgent såsom hittills uteslutande insätta »lämpligt antal för nit om skolväsendet kände män». Men det ligger åtminstone intet ondt deri, att i de kommuner, der för detta uppdrag lämpliga kvinnor finnas att tillgå, de väljande ega rättighet att, om de så vilja, äfven utse dessa till medlemmar i skolråden. Utan tvifvel skulle man ock på många ställen skynda att till folkskolans fromma begagna sig af en sådan rättighet.

Jag har icke förbisett, att det förslag, jag här önskar framlägga, icke låter sig genomföras utan högst väsentliga förändringar i kongl. förordningen om kyrkoråd och skolråd, synnerligast dess § 24, hvars valbarhetsbestämmelser i sådant fall måste för såväl man som kvinna göras oberoende af rättigheten att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut. Men innebär mitt förslag en god tanke, som för tjénar beaktas, så tviflar jag icke heller på möjligheten att få till stånd en sådan lagbestämmelse, som medgifver, att kvinnor, utan afseende på om de ega rösträtt å kyrkostämma eller icke, må kunna inväljas till medlemmar i skolråd, blott de i öfrigt med afseende på ålder och andra kvalifikationer, som det kan pröfvas nödigt föreskrifva, befinnas vara dertill kompetenta. Då skolrådet icke är någon beskattande myndighet, utan, så vidt det rör utgifter, endast har att verkställa kyrkostämmas beslut, så ligger ingen fara uti att valbarhet till denna funktion tilldelas andra än dem, som äro å kyrkostämma röstberättigade.

Jag tillåter mig alltså föreslå,

att Riksdagen måtte besluta i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådana ändringar i gällande kongl. förordningen om kyrkoråd och skolråd, att äfven kvinna må, under vissa vilkor, kunna inväljas till medlem af skolråd.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.
Stockholm den 26 januari 1889.

Häri instämmer:

A. W. Nilson.

Arvid Gumælius.